

Den næste sag på dagsordenen var:

**5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 94:
Forslag til lov om forbud mod omskæring af kvinder.**

Af Pia Kristensen (DF) m.fl.

(Fremsat 19/11 2002. Første behandling 23/1 2003. Betænkning 27/3 2003. Anden behandling 1/4 2003).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til behandling.

Ingen bad om ordet

Afstemning

Lovforslaget forkastedes, idet 15 (DF) stemte for, 92 (V, S, KF, SF, RV, EL og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Fortsættelse af 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 58:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod transport og slagtning af højdrægtige dyr.

Af Kristen Touborg (SF) m.fl.

(Fremsat 11/12 2002. Første behandling 30/1 2003. Betænkning 19/3 2003. Første del af anden (sidste) behandling 25/3 2003. Tilføjelse til betænkning 2/4 2003).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tilføjelsen til betænkningen.

Uden for tilføjelsen til betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Som jeg tilkendegav under førstebehandlingen af dette beslutningsforslag, har jeg stor sympati for forslaget. Men som ansvarlig minister for dyrevelfærd vil jeg gerne have sikkerhed for, at vi træffer vores beslutning på det bedst mulige grundlag.

Jeg tror, at vi alle her i Folketinget har et ønske om at sikre kvalitet i lovgivningsprocessen. Det er også det, der har betydet, at vi har indhentet en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd, og jeg har sendt en kopi af udtalelsen over til Fødevarerudvalget.

For så vidt angår den ene del af beslutningsforslaget, transport af højdrægtige dyr, har Det Veterinære Sundhedsråd udtalt, at et forbud mod transport af heste, kvæg, får, geder og svin i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden er velbegrundet. Rådet henviser også til, at transporten på under 8 timers varighed kan udgøre en meget betydelig belastning for moderdyret og igangsætte en fødsel.

Derfor har Justitsministeriet på ny vurderet spørgsmålet om et transportforbud i forhold til det gældende direktiv på området. I lyset af rådets udtalelser finder jeg, at et totalforbud mod transport af højdrægtige produktionsdyr i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden vil være foreneligt med direktivet uanset transportens varighed eller længde.

Jeg vil derfor også nu gerne sige, at vi vil indføre et totalforbud mod transport af højdrægtige produktionsdyr og heste. Der vil dog være visse undtagelser, som også forslagsstillerne er inde på, f.eks. transport af højdrægtige dyr, der skal have foretaget kejsersnit. En anden undtagelse, som er velbegrundet i hensynet til dyrenes velfærd, er transport af højdrægtige dyr, der skal køres hjem i stalden for vinteren efter at have gået ude på græs hele sommeren.

Disse få begrænsede undtagelser finder jeg det rettest at tillade, og sådan som jeg læser beslutningsforslaget og bemærkningerne, tror jeg også, det er i fuld overensstemmelse med B 58, og det flugter også meget flot med den vedtagelse, V 45, under forespørgselsdebatten i januar.

Men med hensyn til den anden del af beslutningsforslaget, forbud mod slagtning af højdrægtige dyr, begrundes forslagsstillerne dette med, at det hverken veterinærfagligt, dyrevelfærdsmæssigt eller dyreetisk er forsvarligt at slagte højdrægtige dyr med den konsekvens,

at fosteret eller fostrene lider en langsom kvælningsdød.

Som jeg tilkendegav under førstebehandlingen har vi også anmodet Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse på dette punkt. Rådet, som repræsenterer den veterinærfaglige ekspertise her i landet, har udtalt, at et foster efter rådets opfattelse ikke oplever smerte, lidelse og væsentlig ulempe i forbindelse med en regelret aflivning eller slagtning.

Med denne udtalelse er begrundelsen for det fremsatte forbud mod slagtning af højdrægtige dyr bortfaldet. Og skal der være mening i tingene, må det nødvendigvis føre til, at tanken om et selvstændigt slagteforbud må opgives.

Kl. 14.15

Når fosteret ikke antages at lide ved en regelret aflivning af moderdyret og der ikke er anført andre begrundelser for et slagteforbud, vil det ikke alene være usædvanligt at fastholde tanken om et forbud, det vil også give anledning til væsentlige principielle betænkeligheder.

Når det drejer sig om at gøre noget strafbart, er det et grundlæggende princip, at vi kun forbyder eller kriminaliserer forhold, hvis der kan påvises en skadevirkning, der giver en klar begrundelse for forbuddet.

Mere praktisk må det centrale i denne sag også være, at man får forbudt det, der er til skade for de højdrægtige dyr, nemlig transporten, som belaster disse dyr meget.

Når vi gennemfører transportforbuddet, som vi alle er enige om, sætter vi samtidig en effektiv stopper for slagtning af højdrægtige dyr på slagterierne, for dyrene kan jo ikke lovligt transporteres derhen længere.

På den baggrund er et slagteforbud ikke alene ubegrundet, det er også overflødigt.

Grunden til, at jeg gør så meget ud af dette under andenbehandlingen ...

Formanden:

Jeg må bede om mere ro i salen.

Justitsministeren (Lene Espersen):

Grunden til, at jeg gerne vil understrege dette ved andenbehandlingen, er, at hvis et flertal i Folketinget i dag beslutter, at et slagteforbud skal gennemføres, uanset hvor ubegrundet og overflødigt det synes at være, er det altså ikke helt ligegyldigt i forhold til det videre arbejde.

Vi har ikke hjemmel i dyreværnsloven til at indføre et forbud mod slagtning af højdrægtige

produktionsdyr og heste, for dyreværnsloven skal som bekendt beskytte dyr mod bl.a. smerte, lidelse og væsentlig ulempe. Men her har Det Veterinære Sundhedsråd jo udtalt, at fosteret ikke vil opleve smerte, lidelse eller væsentlig ulempe, og derfor kan dyreværnsloven ikke bruges som hjemmel til at udstede et forbud mod slagtning af disse dyr.

Hertil kommer, at dyreværnsloven formentlig ikke omfatter beskyttelse af dyrefostre. Det betyder, hvis et flertal vedtager dette beslutningsforslag, som det foreligger, at regeringen skal fremsætte et særligt lovforslag mod forbud mod slagtning af højdrægtige produktionsdyr og heste.

Det virker besynderligt, at vi skal til at udarbejde en særlov for at skabe hjemmel til at forbyde et forhold ...

Formanden:

(*Ringer med klokken*). Det er justitsministeren, der har ordet, og kun justitsministeren.

Justitsministeren (Lene Espersen):

... at vi skal udarbejde en særlov for at skabe hjemmel til at forbyde et forhold, som der ikke er nogen begrundelse for at forbyde, og som for øvrigt er fuldstændig overflødigt, fordi vi gennemfører transportforbuddet.

Hvis et flertal i Folketinget fastholder, at der skal indføres forbud mod slagtning af højdrægtige produktionsdyr og heste, må man i hvert fald ændre tidsperspektivet i B 58, som jo også angiver, at transport- og slagteforbuddet skal gennemføres i denne folketingssamling.

Det giver vist sig selv, at der ikke inden sommerferien er tid til at udarbejde, fremsætte og få færdigbehandlet et forslag til lov om forbud mod slagtning af højdrægtige produktionsdyr og heste.

Med andre ord: Regeringen vil støtte transportforbuddet, og det vil jeg gennemføre hurtigst muligt. Men regeringen kan ikke støtte et slagteforbud, som både er ubegrundet og overflødigt og også i strid med al god lovgivningstradition og grundlæggende krav til god lovkvalitet.

Jeg gjorde meget ud af det under andenbehandlingen. Der sidder mange mennesker her i salen i dag og skal stemme om et øjeblik, og jeg synes, at Tingets medlemmer skal stemme på et meget oplyst grundlag, også for så vidt angår spørgsmålet om lovkvalitet.

Formanden:

Hr. Karsten Nonbo som ordfører.

Karsten Nonbo (V):

Når man vedtager en lov, skal den for det første være relevant, for det andet skal den være klar i sin tale, og for det tredje skal den kunne håndhæves, det vil sige, at den også skal kunne kontrolleres. Det bliver meget svært med det her beslutningsforslag.

Med hensyn til relevansen spørger jeg i mit stille sind, hvem der kunne finde på at slagte et højdrægtigt dyr; medmindre der er tale om nødslagtning eller noget, hvor man vægter moderkoens velfærd højere end fosterets, hvis det f.eks. drejer sig om en ko.

Så skal den være klar. Det kniber lidt med, at det her beslutningsforslag er klart. Man snakker om højdrægtige dyr. Nu kommer der et ændringsforslag, hvor man ændrer det til »produktionsdyr«. Så spørger jeg mig selv, hvad produktionsdyr er. Hvad med mink? Det mener jeg også er produktionsdyr. Skal loven også gælde for mink, eller skal det kun gælde for køer og heste, som der står?

Endelig skal den kunne håndhæves. Jeg spørger mig selv: Hvordan kan vi vide, at et højdrægtigt dyr er højdrægtigt, hvis vi slagter bevismaterialet? Så finder vi aldrig ud af, hvornår den ville have kælvet, for vi har jo slagtet den forinden. Så der bliver et problem med at bevise, hvornår den er inde i den sidste tiendedel af højdrægtighedsfasen.

Kl. 14.20

Så er der det sidste spørgsmål. Nu er regeringen blevet skoset meget for at nedlægge råd, nævn og puljer. Her ligger en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, at fosteret ikke lider. Det blæser man højt og flot på fra forslagsstillernes side; man tager det til efterretning. Er der her et råd mere, vi kan nedlægge, så lad os høre nærmere om det.

Endelig spørger jeg: Hvorfor skal hjemmeslagtning undtages? Hvad er formålet med, at hjemmeslagtning skal undtages? Hvis dyrene lider, lider dyret lige meget, om det bliver slagtet på Steff-Houlberg eller i et bryggers.

Formanden:

Hr. Kristen Touborg som ordfører.

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil godt først svare hr. Karsten Nonbo på spørgsmålene. Jeg vil godt sige til Venstres ord-

fører, at uanset hvor uforståeligt det kan være, at man slagter højdrægtige dyr, sker det i dag. Der findes faktisk også et bilag, som udtrykker, hvor mange der bliver slagtet. Det er ikke nogen høj procent, men de slagtes i dag, og det er for at undgå sådanne dyremishandlinger, at vi vil have både transport og slagtning af dyr kørt igennem.

Det næste spørgsmål er, hvorvidt mink er omfattet af produktionsdyr. Hvis hr. Karsten Nonbo havde været medlem af Fødevarerudvalget, ville man have vidst, at det er noget, vi har diskuteret dér, og under den debat har jeg også oplyst, at mink er omfattet. Det står sådan set ret klart, hvad der er produktionsdyr, og at mink er omfattet.

Vedrørende hjemmeslagtning skal jeg kun sige, at det ikke er en del af forslaget.

Til justitsministeren, som siger, at man ønsker det bedst mulige grundlag, vil jeg gerne sige, at det gør vi også. Justitsministeren tolker rigtigt, for vi mener, at forbuddet ikke gælder nødslagtning plus det at tage drægtige dyr hjem fra bedriftens egne indhegninger.

Derimod er jeg ikke nær så enig i ministerens udlægning af, hvad Det Veterinære Sundhedsråd giver udtryk for. Det første punkt er vi enige om; det kan vi lade ligge. Men når ministeren giver udtryk for, at der står, at der ingen problemer er med fosteret, læser jeg ikke deres udtalelser nær så skråsikkert, som ministeren gør.

Man har nogle undersøgelser af får, og så skønner man, at det sandsynligvis også dækker kvæg. Jeg er ikke sikker på, at alle veterinærer er så enige i, at man umiddelbart kan overføre nogle udenlandske undersøgelser af får til kvæg. Jeg har i hvert fald fra forskellig side inden for veterinærområdet fået udsagn om, at det kan man ikke være nær så sikker på forholder sig sådan.

Ligeledes er det noget problematisk, at man i den udtalelse påstår, at blodtrykket falder voldsomt i fosterblodet. Jeg er ikke dyrlæge eller veterinær, og jeg skal nok lade være med at gøre mig alt for klog på den teoretiske side af det, men de veterinærer, jeg har snakket med, har faktisk givet udtryk for, at det er de ikke så overbevist om at der er fuldt belæg for. Det er det, der gør, at jeg ikke umiddelbart synes, at det står så sikkert i den her udtalelse, som Venstre og justitsministeren har udtrykt det.

Så siger justitsministeren, at vi skal have fuld- stændig sikkerhed for tingene, og at det jo ikke er lovligt at transportere, når vi først har gennemført første del af forslaget, og at der derfor

ikke er grund til at gennemføre anden del. Jeg er enig med ministeren i, at det teoretisk set er så-
dan. Problemet er bare, at teori og praksis ikke
altid følges ad.

Kl. 14.25

Jeg vil godt give ministeren et enkelt eksem-
pel inden for ministerens eget område, hvor
man teoretisk set heller ikke behøver at foretage
sig mere, fordi loven jo findes, og lov skal følges.
Det er et andet dyreværnsområde, nemlig hale-
kupering af svin, hvor der står i loven, at det må
man kun foretage efter individuel vurdering.
Det skulle så indebære, at der ikke var så forfær-
delig mange, hvor det var foretaget, men i det
rigtige liv er det jo sådan, vil jeg gætte på, at et
stid mellem 95 og 99 pct. af samtlige svin er hale-
lekuperede.

Kære minister, betyder det ikke, at selv om
man har en lov, og selv om lov skal holdes, er
det altså ikke altid, at loven bliver holdt, heller
ikke inden for ministerens område?

Endelig skal jeg sige, det er rigtigt, at hvis
transport er forbudt, skulle der i teorien sådan
set ikke kunne komme slagtedyrr til slagterier,
men man kan ikke helt afvise, at der kan være
nogle, der kunne finde på selv at transportere
højdrægtige dyr hen til det nærliggende slagte-
hus, og det ville jo betyde, at slagteren sådan set
ikke foretager sig noget ulovligt ved at slagte
dyret.

Det, der er ulovligt, er jo, at landmanden har
transporteret det, men når justitsministeren og
politiet i øvrigt ikke ved det, er der jo ikke rigtig
noget til hinder for, at trafikken alligevel kan
foregå. Derfor ønsker vi at fastholde beslut-
ningsforslaget, som det foreligger, inklusive
de ændringsforslag, der nu er indarbejdet.

(Kort bemærkning).

Karsten Nonbo (V):
Nu medgiver jeg hr. Kristen Touborg, at hr. Kris-
ten Touborg er praktiker, og jeg medgiver også,
at der kan være forskel på teori og praksis.

Men vil hr. Kristen Touborg forklare mig,
hvordan politiet i disse sager vil sikre sig be-
vismateriale, når man ikke kender selve løbede-
toerne og dermed ikke ved, hvornår dyret går
ind i højdrægtighedsfasen, som vil være omfat-
tet af det her forbud? Den eneste, der kan kom-
me med det bevis, er jo den sigtede selv, og han
har som sådan ikke nogen pligt til at udtale sig.

Der er jo det ved det, at det er svært at sige,
hvornår dyr, der er løbet i fold, er blevet drægti-

ge. Det er som at jage fingeren i en rundsav; det
er svært at sige, hvilken tak der skar.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg synes, Venstres ordfører går ned i juridiske
spidsfindigheder, som jeg ikke mener har så for-
færdelig tæt forbindelse med det rigtige liv. Og
som jeg har henvist til, er der nok nogle områ-
der, hvor vi ikke lige har styr på den del af det,
men af hensyn til dyrevelfærden mener jeg helt
bestemt, at man nok skal finde en praktisk løs-
ning på det.

Justitsministeren (Lene Espersen):

Nu har vi her under andenbehandlingen rede-
gjort for den manglende lovhjælp og den
problemstilling, som der er forbundet med en
endelig vedtagelse af det her beslutningsforslag,
og det må det flertal, som så vedtager beslut-
ningsforslaget, stå til ansvar for under det vide-
re forløb.

Jeg vil dog sige til hr. Kristen Touborg, der
var inde på hele problemstillingen om, at der er
brodne kar, der overtræder reglerne, ikke kun
på det her område, men også på mange andre
områder, at jeg mener, at løsningen på det er at
sikre, at den dyreværnslov, vi har, rent faktisk
bliver overholdt, og at der sker anmeldelse af
forhold til politiet i de sager, hvor der er tale om,
at dyreværnsloven fraviges. Jeg mener, at man
simpelt hen misbruger det, at vi lever i et frit
samfund, til f.eks. at transportere dyr i den sid-
ste tiendedel af drægtighedsperioden; på trods af
af at der er et forbud imod det.

Her vil slagteridyrslægen, da der jo foretages
et levende syn inden slagtning – det er hr. Kris-
ten Touborg fuldt ud bekendt med – skulle ind-
give en politianmeldelse i alle tilfælde, hvor høj-
drægtige dyr transporteres i strid med trans-
portforbuddet.

Jeg kan så forstå, at hr. Kristen Touborg er
indstillet på, at man selvfølgelig skal finde prak-
tiske løsninger på nogle af problemerne. Noget,
som jeg da i hvert fald gerne vil have et klart
svar på i dag i forhold til de berørte myndighe-
der, er, hvorvidt forslagsstilleren med slagteri-
forbuddet forestiller sig, at dyr, der allerede er
blevet transporteret én gang ulovligt under
voldsomme lidelser, og som ikke kan slagtes,
når de når frem til slagteriet, skal transporteres
tilbage til besætningen, altså at man nu udsætter
dyret for dobbelt lidelse. Jeg ved ikke, hvordan
Folketingets flertal ser på den sag, men hvis

man skal forstå beslutningsforslaget i al dets konsekvens, så lægger man jo i princippet op til, at dyret skal transporteres tilbage igen på trods af, at det er ulovligt.

Kl. 14.30

Så må jeg også sige som en sidste bemærkning til det mere principielle, som hr. Kristen Touborg var inde på, at nu har mange medlemmer af udvalget jo i betænkningen givet udtryk for, at hjemmeslagtning skal være tilladt. Hvad er det for et signal at sende, hvis man så skråsikkert siger, at Det Veterinære Sundhedsråds udtalelser og eksperter tror man alligevel ikke helt på?

Jeg synes, at det ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt og et dyreetisk synspunkt lyder besynderligt, at man ikke tror på Det Veterinære Sundhedsråd, når det gælder de velordnede forhold på slagterierne, men når det gælder hjemmeslagtning, så er der ingen problemer for hverken Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Dansk Folkeparti eller andre partier her i Folketingssalen. Det hænger ganske enkelt ikke sammen.

Men nu har vi redegjort for de uheldige konsekvenser, det vil have. Vi skal nok gøre vores til, at den første del af det, som vi er enige om, transportforbuddet, bliver ført ud i livet, og at den skærpelse af dyreværnsloven, som er ved at finde sted, også bliver ført ud i praksis.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg har redegjort for, hvad jeg mener, i det ekspertudsagn, der ligger, hvor jeg finder, at der er nogle ikke alt for sikre belæg for det, der bliver udtalt. Men den del af det vender vi jo tilbage til.

Jeg skal svare ministeren på det direkte spørgsmål: Når der så er kommet et højdrægtigt dyr til et slagteri, skal det så transporteres tilbage igen? Nej, vil jeg sige til ministeren, det skal dyret ikke. Så må ejeren tage den straf, der bliver ud af det, og naturligvis skal dyret ikke transporteres tilbage igen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 62 stemmer (S, DF, SF, RV, EL og KRF) mod 45 (V og K).

Første næstformand (Svend Auken):

Justitsministeren vil få meddelelse om denne beslutning.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 116: Forslag til lov om ændring af lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte og lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin. (Ændring af regler om arealkrav, individuelle stier og aflastningstier, rodemateriale og overgangsperioder).

Af justitsministeren (Lene Espersen).

(Fremsat 11/12 2002. Første behandling 16/1 2003. Betænkning 3/4 2003).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 10 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 8 stemte for, 94 imod.

Ændringsforslag nr. 3 og 4 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 forkastedes, idet 10 stemte for, 99 imod.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes, idet 10 stemte for, 99 imod.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Kl. 14.35